

Kommunala korttidsboenden för äldre:

Riskmiljöer för smittspridning och vårdrelaterade infektioner

Enkelrum med egen toalett och väl fungerande hygienrutiner minskar risken för vårdrelaterade infektioner i samband med korttidsboende i särskilda äldreboenden, anser författarna.

Andelen vårdtagare som vistas på korttidsplats i särskilt äldreboende har ökat i Västra Götalands kommuner under de senaste fem åren. Dagens ökande problem med multiresistenta bakterier, men också ökningen av andra vårdrelaterade smittor såsom vinterkräksjuka, stärker behovet av god vårdhygienisk standard inom särskilda äldreboenden. Förekomsten av fler riskfaktorer för smittspridning hos vårdtagare i korttidsboenden motiverar krav på enkelrum och satsning på ökad hygienkompetens.

En punktprevalensundersökning avseende infektioner, antibiotikaanvändning och vårdhygieniska riskfaktorer genomfördes i Västra Götalands äldreboenden 2004. Den upprepades fem år senare, 2009. Bortfallet var litet (<4 procent) vid båda tillfällena. Antalet vårdtagare hade minskat från 17 477 till 16 089. Medelåldern var oförändrat 85 år.

En uppenbar förändring var att en större andel av vårdtagare vistades i korttidsboende 2009, 10 procent

jämfört med 7 procent 2004. Dubbelt så hög andel av vårdtagare i korttidsboenden behandlades med antibiotika som av de permanent boende, 8 respektive 4 procent. De vanligaste behandlingskrävande infektionerna var i fallande ordning hud- och mjukdelinfektioner, urinvägsinfektioner och luftvägsinfektioner. Vårdtagare i korttidsboenden hade i större utsträckning kvarliggande urinkateter och sår än de permanentboende.

Ett korttidsboende är ett tillfälligt boende för vård och rehabilitering. Man kan frestas att tro att vårdtagare i korttidsboende är friskare och mindre vårdberoende än de permanentboende. Till korttidsboenden kommer emellertid vårdtagare ofta direkt från sjukhusmiljö, och det är heller inte ovanligt att de inom kort tid återinläggs för slutna sjukhusvård. Omsättningen av vårdtagare är hög jämfört med den inom permanentboenden. Det förekommer också att vårdtagare delar rum inom korttidsboende.

Korttidsboenden kan uppfattas som speciella riskmiljöer genom förekomst av ett högt antibiotiketryck hos svårt sjuka vårdtagare med riskfaktorer för vårdrelaterade infektioner och smittspridning. Täta sjukhuskontakter kan bidra till smittspridning mellan de olika vårdformerna.

Inom landstingsvården har det under de senaste åren fokuserats på insatser för att förebygga vårdrelaterade infektioner och förhindra smittspridning. Vikten av god vårdhygienisk standard

även inom kommunala vårdformer har bland annat belysts i en rapport från Socialstyrelsen (God vårdhygienisk standard i kommunal vård, omsorg och hemsjukvård, 2008). All personal ska känna till och arbeta efter basala hygienrutiner och tillämpa de klädregler som föreskrivs i SOSFS 2007:19 och ha tillgång till adekvat skyddsutrustning enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2005:1.

Enkelrum med tillgång till egen toalett är en viktig förutsättning för att minska risken för smittspridning. All personal bör få en adekvat och återkommande utbildning i vårdhygien. Detta kräver tillgång till vårdhygienisk expertis.

Att ett äldreboende har väl fungerande hygienrutiner och erbjuder alla vårdtagare enkelrum med toalett kan utgöra en viktig kvalitetsindikator. Den enskilde vårdtagaren och de anhöriga måste känna trygghet i att vistelsen i ett korttidsboende inte innebär risk för att få en vårdrelaterad infektion som med enkla medel skulle ha kunnat förhindras.

Den aktuella studien omfattar ett stort antal vårdtagare i särskilda boendeformer för äldre i Västra Götaland. Den belyser viktiga skillnader avseende riskfaktorer för smittspridning mellan vårdtagare i korttidsboenden jämfört

Foto: Colourbox

Korttidsboenden kan vara riskmiljöer på grund av högt antibiotiketryck hos svårt sjuka vårdtagare. Enkelrum med egen toalett är ett sätt att minska risken för smittspridning.

med permanentboenden. Studien har genomförts av de vårdhygieniska enheterna i Västra Götaland. Dessa utgör nav för vårdhygienisk kunskap och dess tillämpning i praktiskt vårdarbete i regionen, och personella resurser är specifikt avdelade för att arbeta mot kommunal vård. Med studien som grund kommer information och utbildning riktad till chefer och personal inom korttidsboenden att prioriteras.

■ *Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: Inga uppgivna.*

THOMAS WAHLBERG
verksamhetschef,
överläkare,
infektionskliniken,
Kärnsjukhuset, Skövde
thomas.wahlberg@vgregion.se

SVEN ÖBERG
hygienöverläkare,
NU-sjukvården,
Uddevalla

Läs mer Se även artikel på sidan 1498 i detta nummer.